

JORNADES

LA GARANTIA D'INGRESSOS MÍNIMS

PRESTACIONS ECONÒMIQUES
I SERVEIS SOCIALS

L'INGRÉS MÍNIM VITAL: Articulació amb el sistema de garantia d'ingressos mínims i impacte potencial

José A. Noguera

Universitat Autònoma de Barcelona

G CONSELLERIA
O AFERS SOCIALS
I ESPORTS

B

CONTEXT

- ▶ Espanya com anomalia en la UE, per l'absència d'un programa estatal de renda mínima i per un sistema fragmentat i ineficient de protecció no contributiva:
 - ▶ Pensions no contributives.
 - ▶ Prestacions per fill a càrrec.
 - ▶ Subsidis per desocupació.
 - ▶ RRMM de les CCAA.
 - ▶ Beneficis fiscals.
- ▶ Més de 25 años d'inacció deliberada per part de l'administració central i els dos partits de govern.
- ▶ ...Malgrat les recomanacions de la Comissió Europea, organismos internacionals i nombrosos experts.

CONTEXT

- ▶ Canvi de context a partir de 2015 (crisi econòmica, emergència social, noves propostes i actors polítics...).
- ▶ Encara i així, les circumstàncies necessàries per tal d'aprobar un programa de renda mínima estatal eren improbables.
- ▶ Govern de coalició 2019: l'acord era només impulsar el desenvolupament de l'IMV al llarg de la legislatura.
- ▶ Finalment, aprovació casi unànim pel Congrés dels Diputats mig any després.

CONTEXT

- ▶ Hauria estat millor una prestació temporal o d'emergència, deixant l'IMV per més endavant?
 - ▶ “Path dependence” i finestres d'oportunitat.
 - ▶ Dinàmiques negociadores més complexes.
 - ▶ No està clar que s'hagués guanyat en termes d'eficiència, rapidesa i cobertura.
- ▶ Els “xecs” d'emergència, incondicionals i puntuals, han estat més l'excepció que la regla en resposta a la pandèmia.

IMV : REPTES POLÍTICS

- ▶ Contestació política relativament marginal:
 - ▶ Contestació desde la dreta: “paguita”.
 - ▶ Contestació desde l’esquerra: Renda Bàsica Universal “ja”.
- ▶ Limitacions de **cost** pressupostari.
- ▶ Consolidació dins el sistema.

IMV : REPTES DE DISSENY

- ▶ Integració amb altres programes no contributius.
- ▶ Integració amb les **RRMM** de les CCAA.
- ▶ Estímul a l'ocupació.
- ▶ Activació i inserció.
- ▶ Cobertura, quantia y llindars.
- ▶ Grau d'individualització.
- ▶ Joves i altres col·lectius exclosos.

IMV : REPTES D'IMPLEMENTACIÓ

- ▶ Ritme de concessions pel INSS.
- ▶ Comprovacions i controls:
 - ▶ Test d'ingressos àgil.
 - ▶ Període de còmput.
- ▶ *Non-take-up*.
- ▶ Integració amb sistema fiscal?
- ▶ Coordinació amb altres AAPP i organitzacions socials.

ARTICULACIÓ AMB LES RRMM DE LES CCAA

- ▶ Dilema igualtat-descentralització.
- ▶ Alternatives:
 - ▶ Finançament finalista.
 - ▶ Re-centralització.
 - ▶ Complementar les RRMM.
- ▶ No confondre:
 - ▶ Complexitat deguda als problemes de disseny de qualsevol programa de renda mínima.
 - ▶ Complexitat inevitable deguda al fet de la descentralització i la dinàmica històrica de 17(+2) programms diferents de RRMM.

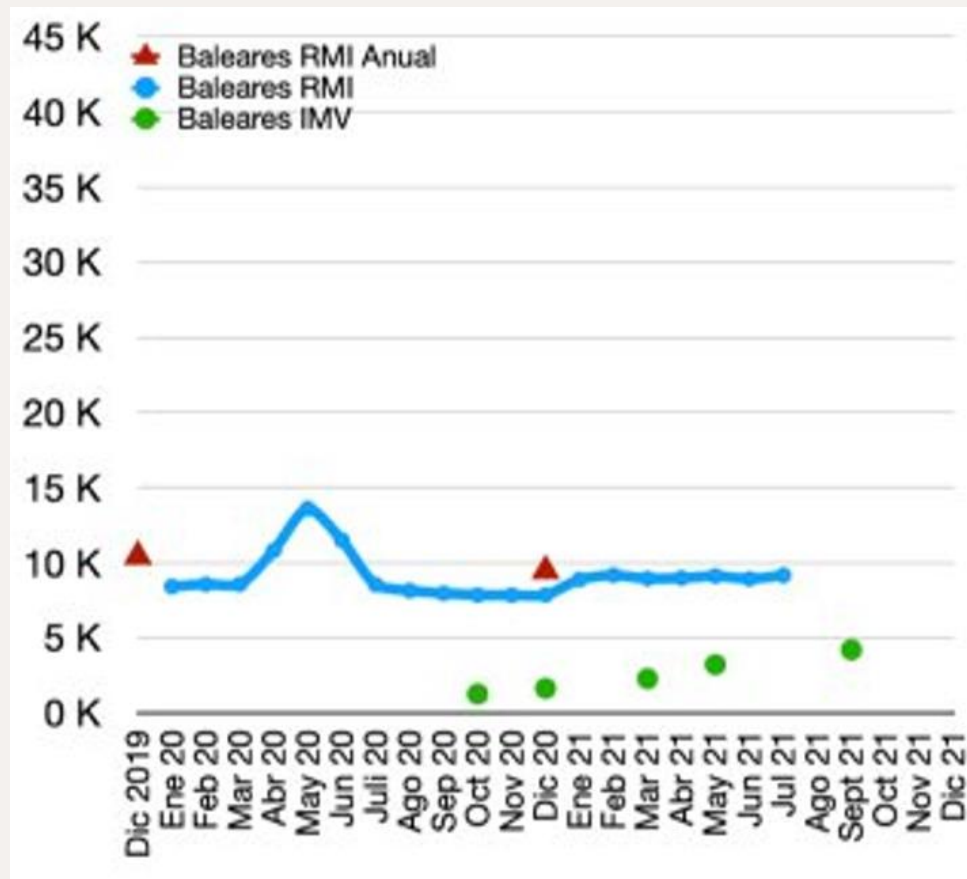
DESPLEGAMENT DE L'IMV i RRMM

(dades de setembre del 2021, Ministerio de Inclusión, i de l'Informe RRMM 2020, Ministerio de Derechos Sociales)

CCAA	IMV CONCEDIDOS SEPT 2021	% IMV CONCEDIDOS	% POBLACION POBREZA SEVERA SOBRE TOTAL	BENEFICIARIOS IMV (PERSONAS)	% BENEFICIARIOS SOBRE RRMM 2020	COBERTURA IMV POBREZA SEVERA	RRMMs CONCEDIDAS 2020	% RRMMs CONCEDIDAS 2020	BENEFICIARIOS RRMM 2020	COBERTURA RRMM POBREZA SEVERA
ANDALUCÍA	99415	29,51	28,88	247554	224,24	20,06	33721	9,72	110397	8,95
ARAGÓN	8605	2,55	1,76	21326	105,67	28,34	8574	2,47	20181	26,82
ASTURIAS	9310	2,76	3,09	20071	48,20	15,20	21326	6,15	41644	31,55
BALEARES	4220	1,25	1,88	9217	47,87	11,47	9478	2,73	19256	23,97
CANARIAS	17079	5,07	5,76	36004	178,41	14,62	10683	3,08	20181	8,20
CANTABRIA	3756	1,11	0,94	8705	62,32	21,64	6973	2,01	13969	34,72
CASTILLA LA MANCHA	11266	3,34	5,24	28665	400,41	12,79	2752	0,79	7159	3,20
CASTILLA Y LEÓN	15685	4,66	3,29	35444	133,60	25,25	11526	3,32	26529	18,90
CATALUÑA	28285	8,39	11,10	63551	42,31	13,40	92415	26,64	150215	31,67
CEUTA	1633	0,48	0,40	5716	1797,48	33,55	94	0,03	318	1,87
COMUNIDAD VALENCIANA	39702	11,78	12,08	95955	123,30	18,59	10836	3,12	77825	15,08
EXTREMADURA	9850	2,92	2,97	23684	105,14	18,67	7414	2,14	22526	17,76
GALICIA	16478	4,89	4,93	36145	161,82	17,18	13317	3,84	22337	10,62
LA RIOJA	2418	0,72	0,41	5433	179,25	30,96	3031	0,87	3031	17,27
MADRID	33369	9,90	10,30	84070	106,95	19,10	24415	7,04	78605	17,86
MELILLA	1788	0,53	0,39	6350	650,61	38,04	292	0,08	976	5,85
MURCIA	11314	3,36	3,50	28736	145,26	19,21	5848	1,69	19783	13,23
NAVARRA	5943	1,76	0,64	14502	38,29	53,41	16637	4,80	37879	139,50
PAÍS VASCO	16817	4,99	2,43	27675	22,49	26,66	67529	19,47	123050	118,53
TOTAL	336933	100,00	100,00	798803	100,37	18,70	346861	100,00	795861	18,63

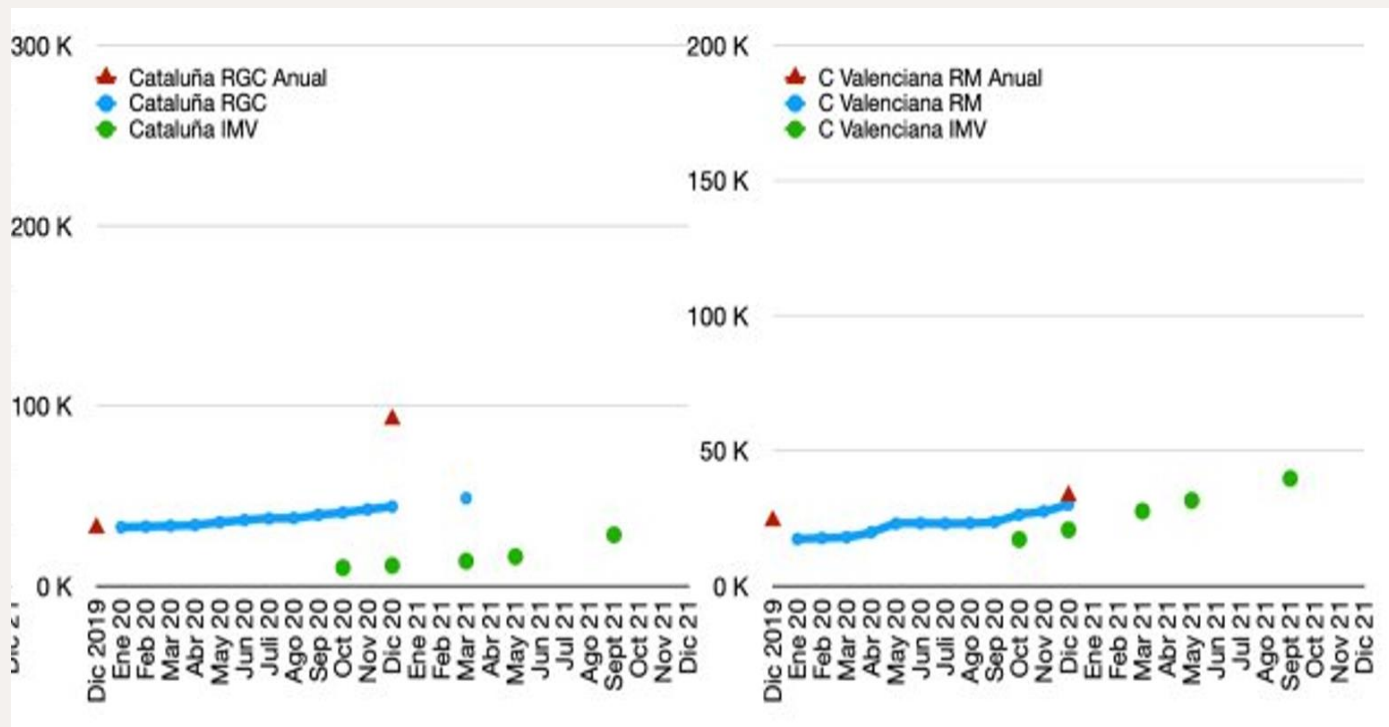
Desplegament de de l'IMV i la RMI a Balears

(Gràfic: Manuel Aguilar
Hendrickson)

Desplegament de l'IMV i les RRMMs a Catalunya i Comunitat Valenciana

(Gràfic: Manuel Aguilar Hendrickson)

Desplegament de l'IMV i les RRMM a Madrid i La Rioja

(Gràfic: Manuel Aguilar Hendrickson)

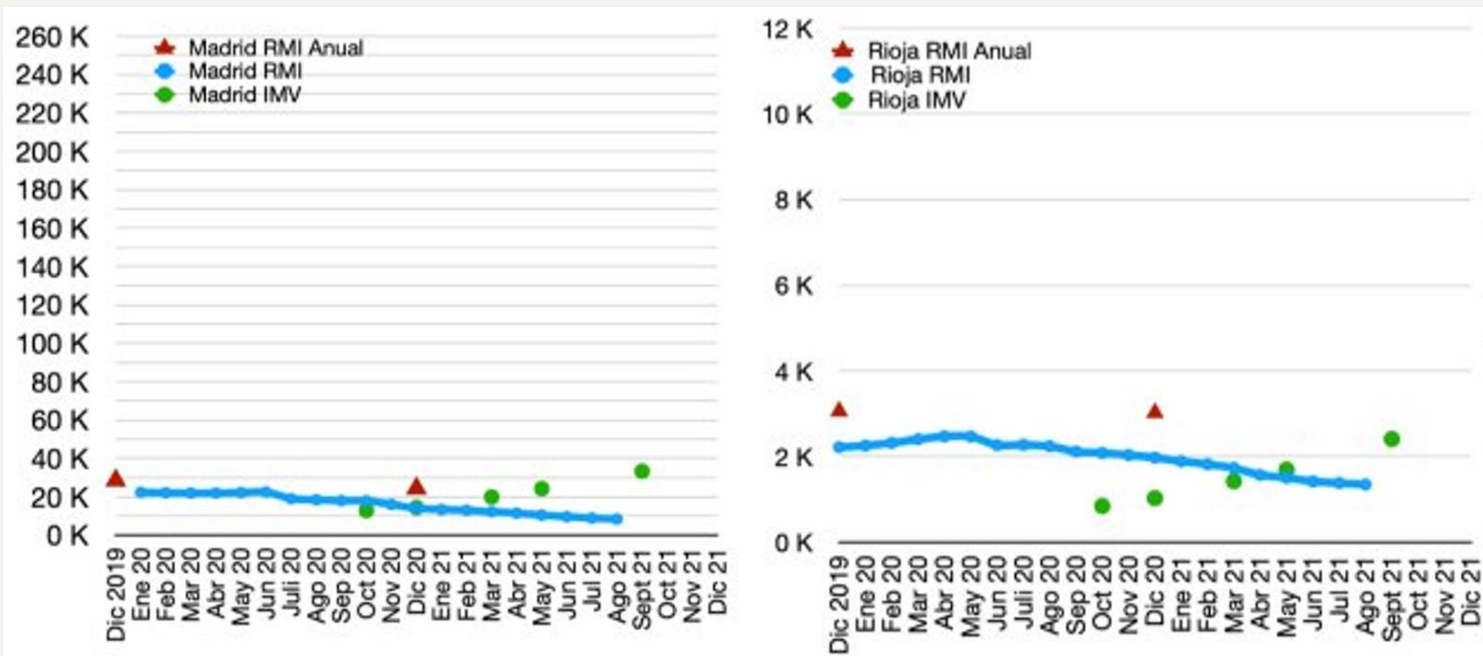
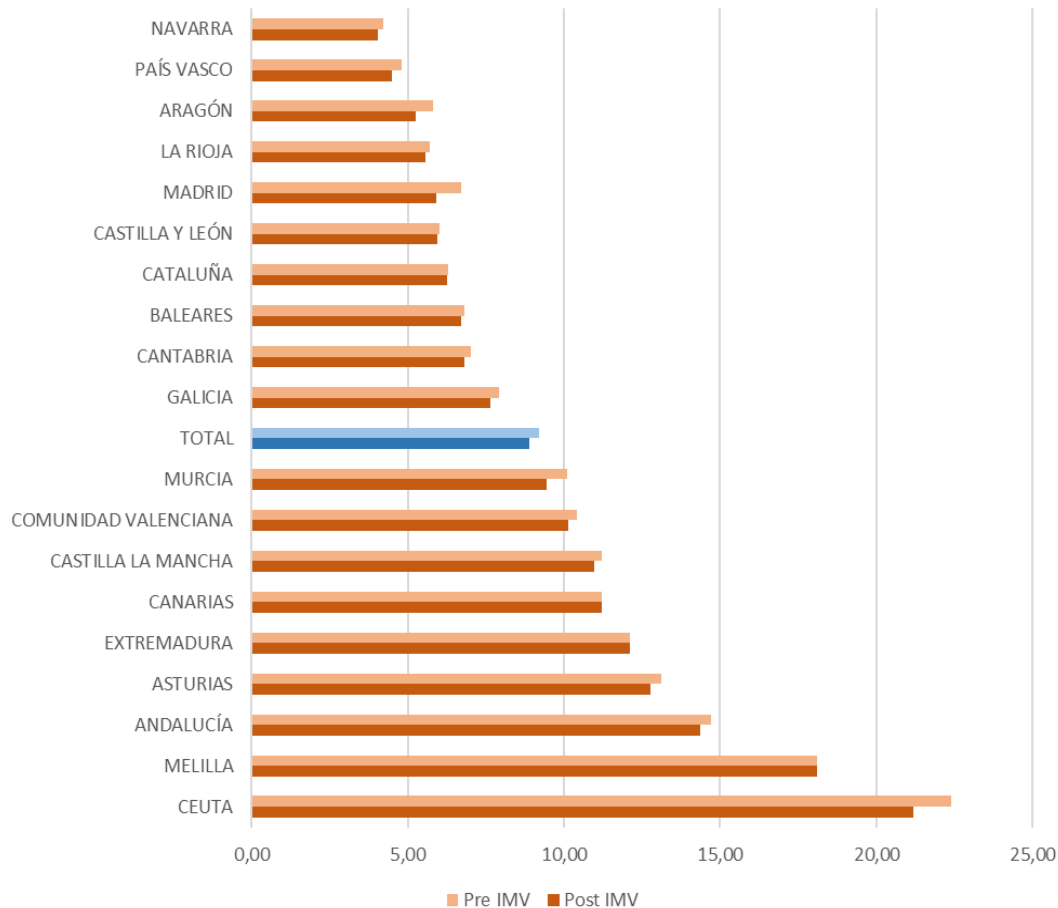

Tabla 4. Coste potencial del IMV y de la erradicación de la pobreza severa
(millones de euros)

ECV	COSTE IMV	COSTE ERRADICACIÓN POBREZA SEVERA
2019	3924,71	6693,27
2015	5976,58	7463,36

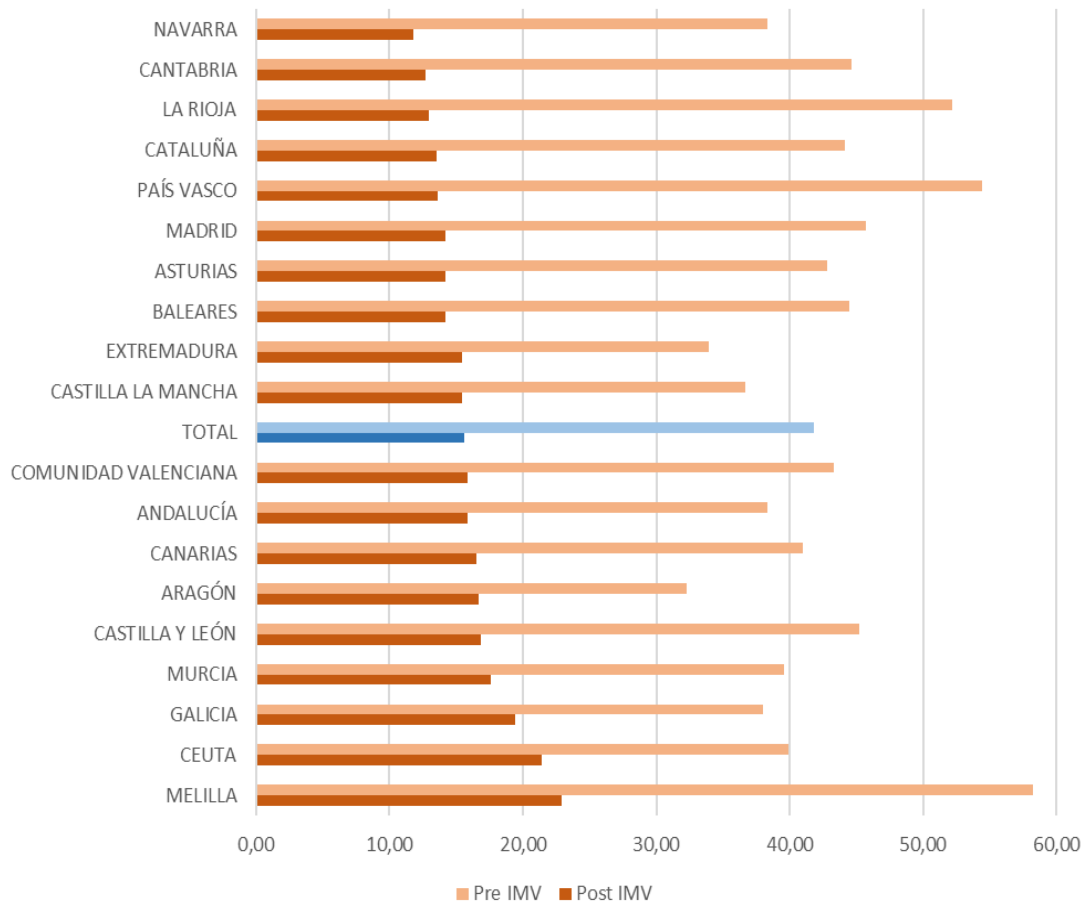
Tasas de pobreza severa en 2019 por CCAA, umbral nacional (%)

IMV: IMPACTE
POTENCIAL
(Simulació amb
les dades de
l'ECV 2019)

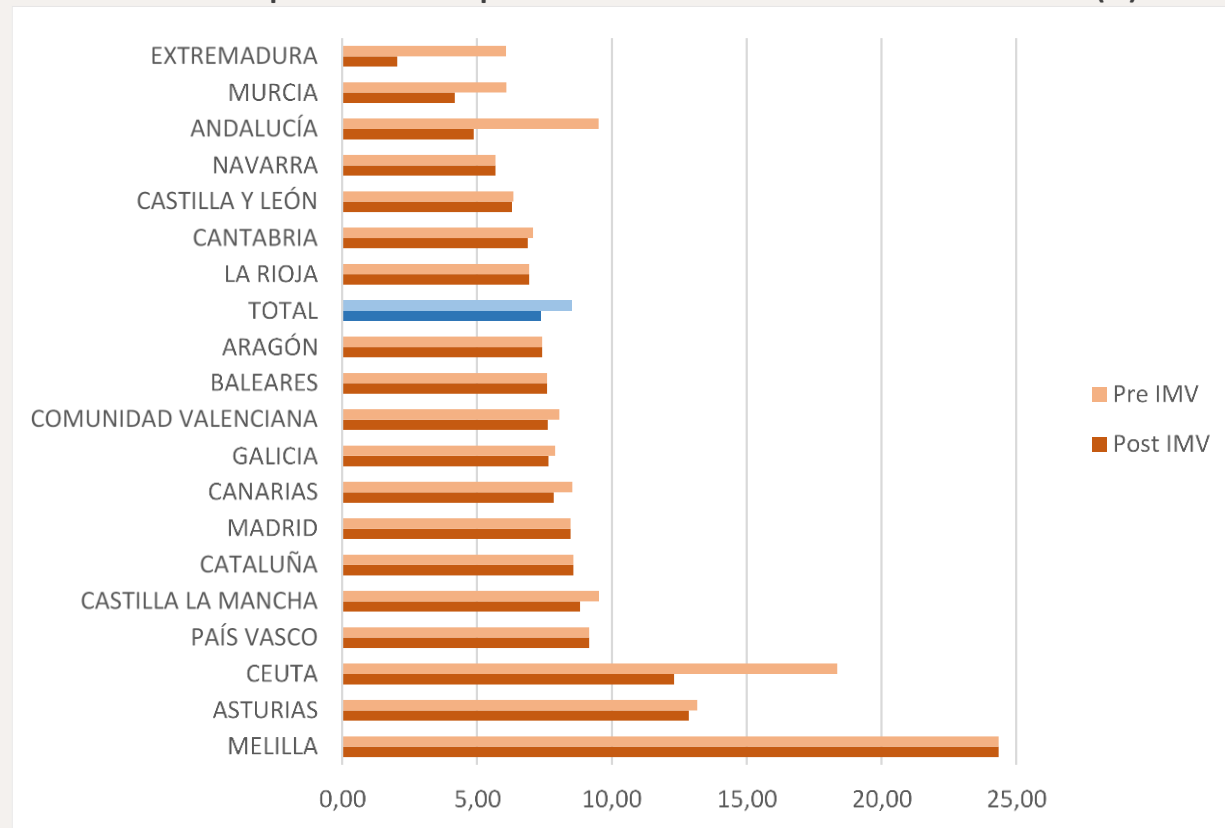
Brecha de pobreza severa en 2019 por CCAA, umbral nacional (%)

IMV: IMPACTE
POTENCIAL
(Simulació amb
les dades de
l'ECV 2019)

Gráfico 5. Tasas de pobreza severa por CCAA en 2019 con umbrales autonómicos (%)

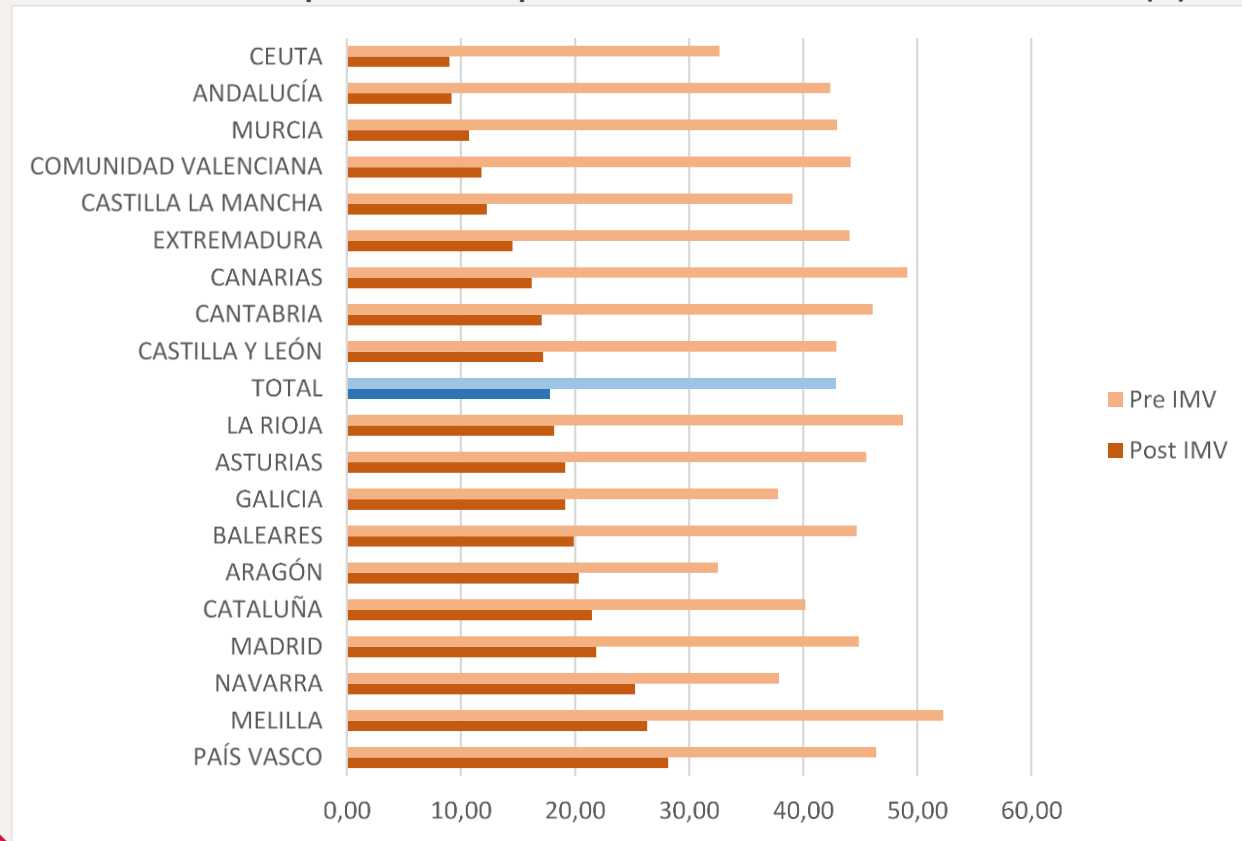

IMV: IMPACTE
POTENCIAL
(Simulació amb
les dades de
l'ECV 2019)

Fuente: elaboración propia a partir de la ECV.

Gráfico 7. Brechas de pobreza severa por CCAA en 2019 con umbrales autonómicos (%)

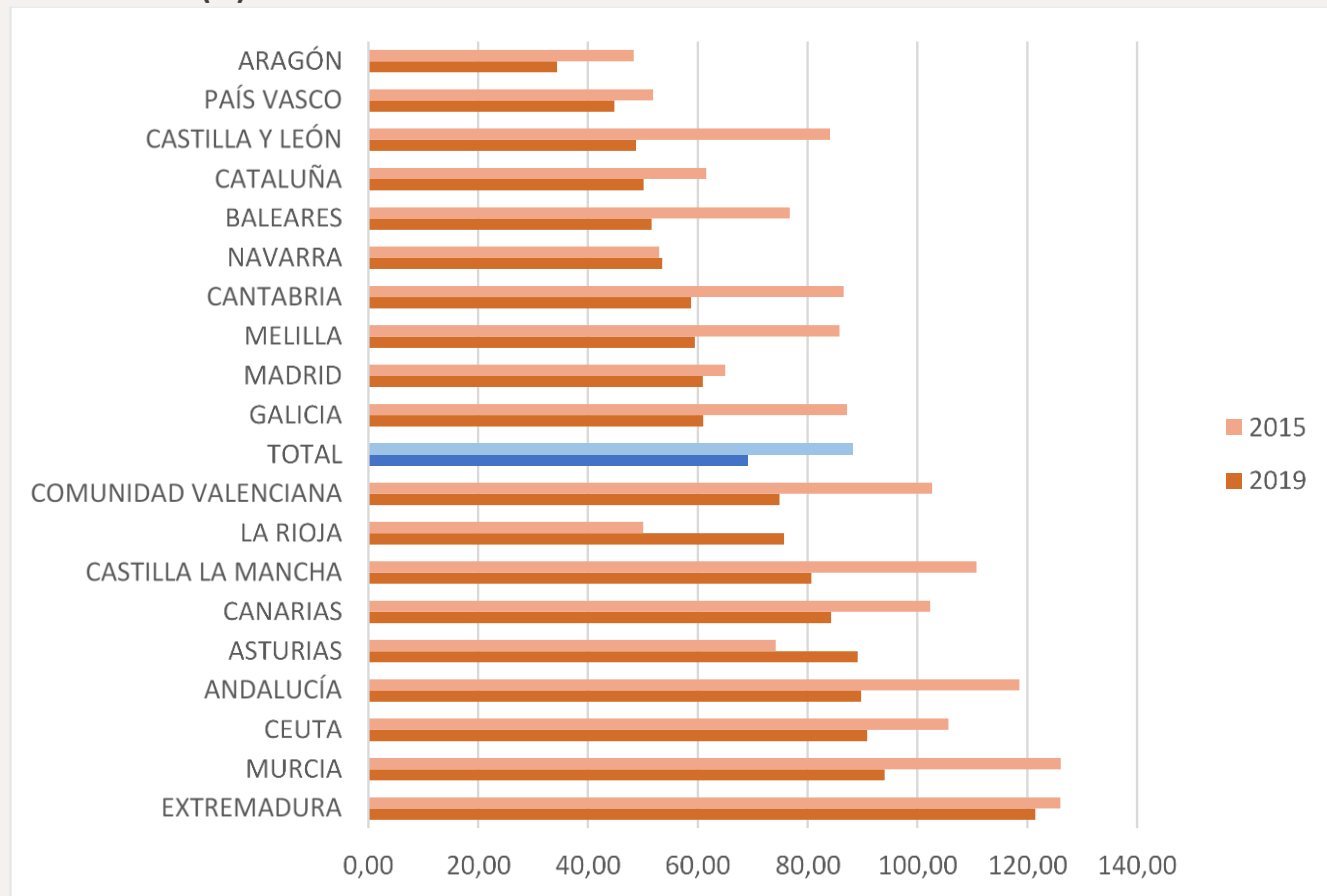

IMV: IMPACTE
POTENCIAL
(Simulació amb
les dades de
l'ECV 2019)

Fuente: elaboración propia a partir de la ECV.

Gráfico 11. Cobertura potencial de la pobreza severa del IMV por CCAA con umbrales autonómicos (%)

Fuente: elaboración propia a partir de la ECV.

Tabla 2. Escenarios de elegibilidad y cobertura del IMV y las RRMM de las CCAA

		Elegible RRMM autonómicas		
		Sí		No
Elegible IMV	Sí	RRMM>IMV	RRMM<IMV	3. El IMV cubre déficits de cobertura de las RRMM
		1. La RRMM autonómica complementa el IMV hasta su cuantía actual	2. El IMV sustituye y mejora la RRMM autonómica	
	No	4. La RRMM cubren déficits de cobertura del IMV		5. Déficits de cobertura pendientes

IMV i RRMM: Simulació d'escenaris d'elegibilitat

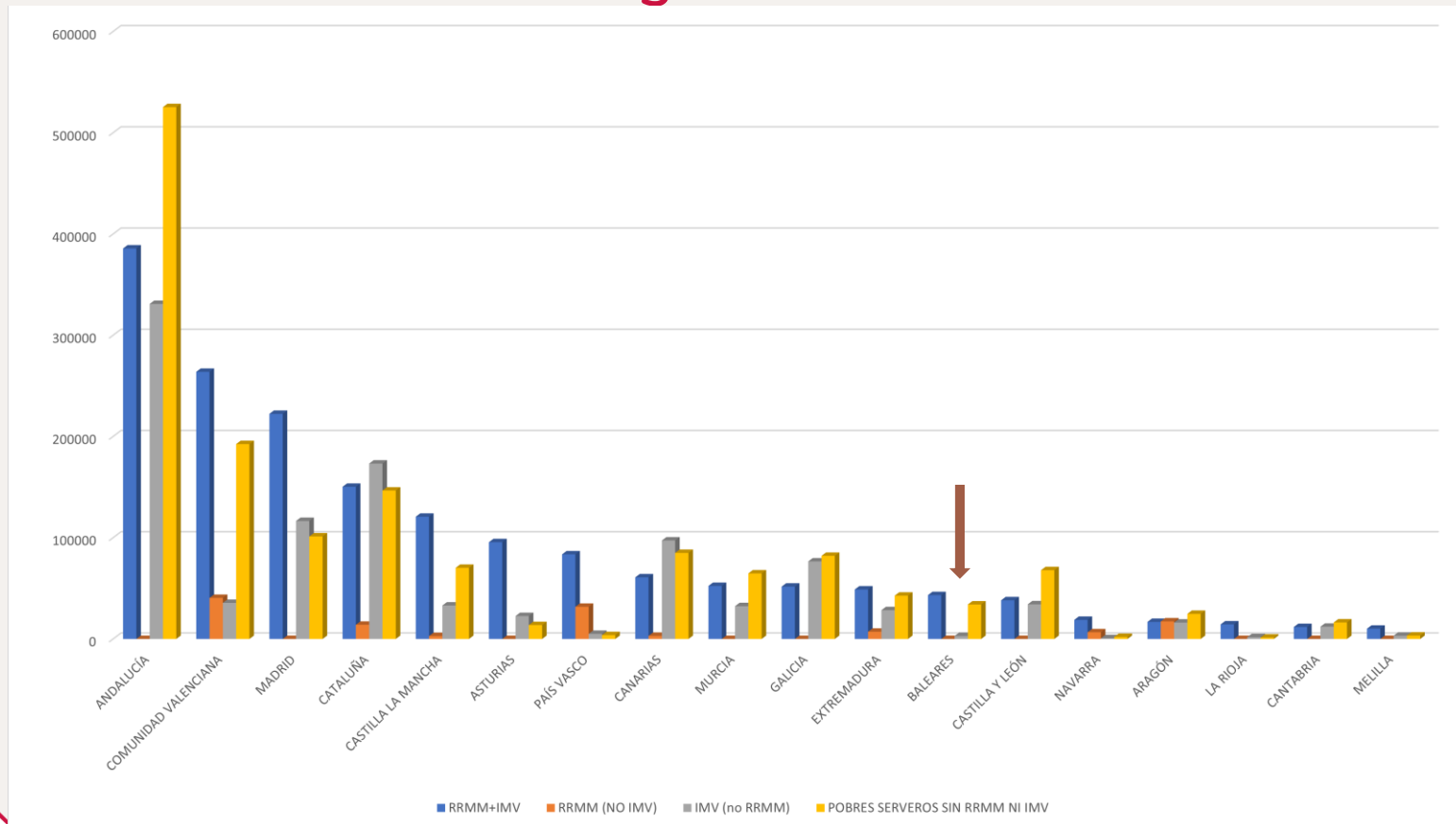
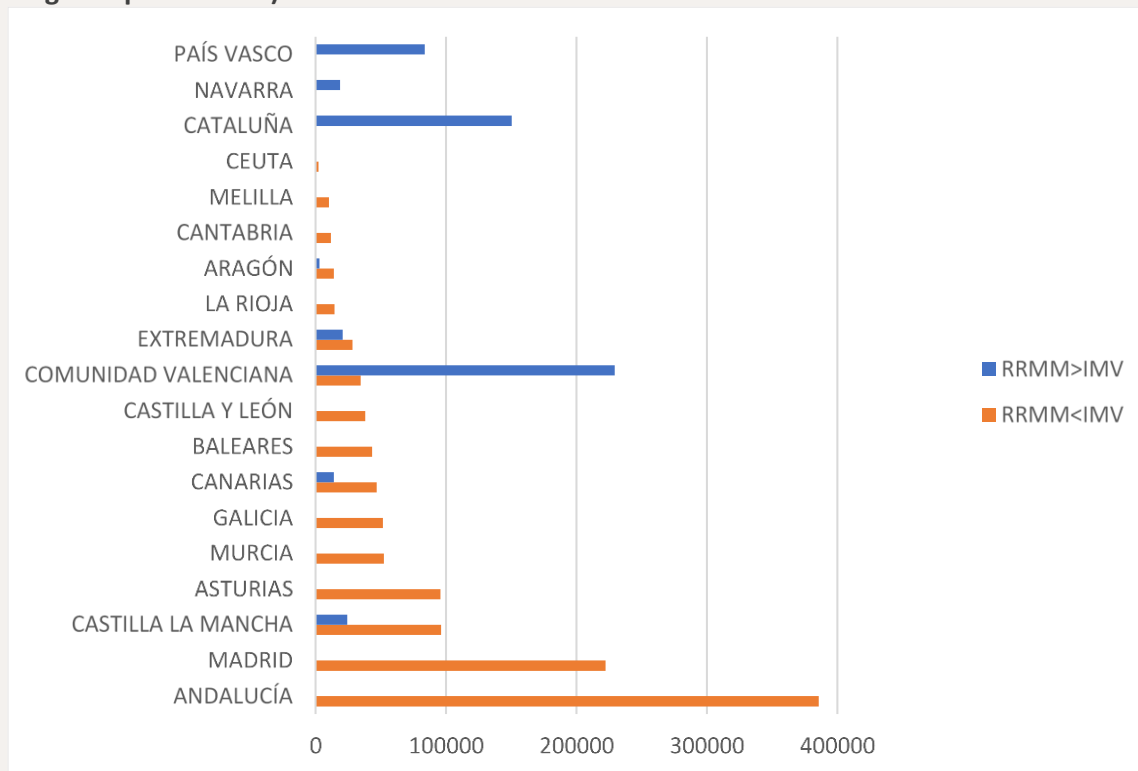

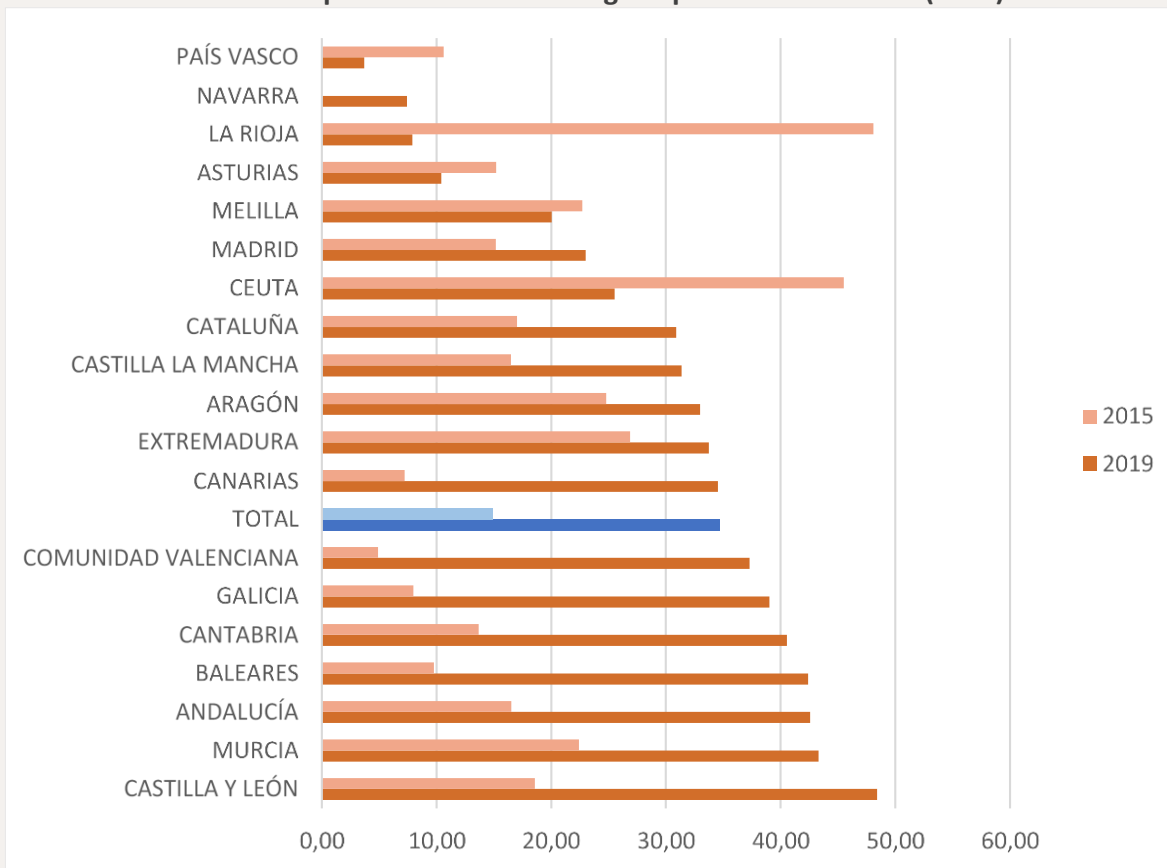
Gráfico 14. Sustitución de RRMM por IMV (2019, número de personas potencialmente elegibles para ambos)

**IMV i RRMM:
Simulació
d'escenaris
d'elegibilitat**

Fuente: elaboración propia a partir de la ECV.

Gráfico 16. Población en pobreza severa no elegible para IMV ni RRMM (en %)

IMV i RRMM:
Simulació
d'escenaris
d'elegibilitat

Fuente: elaboración propia a partir de la ECV.

Vies de millora: des de l'IMV

- Contemplar un **increment pressupostari** per tal d'assolir una cobertura més completa.
- **Increment dels llindars** d'ingressos i de les quanties (genèric, no només per determinats grups).
- Flexibilitzar el **requisit d'edat** si hi ha projecte de vida independent previ.
- Aproximar el **període de còmput** dels ingressos el màxim possible al moment de la sol·licitud.
- Establiment d'**estímuls a l'ocupació** que evitin la trampa de la pobresa.

Vies de millora: des de l'IMV

- **Agilització dels tràmits** de la sol·licitud: reforç de la gestió telemàtica, reforç de l'atenció presencial, considerar la bretxa digital.
- Reforç de la **coordinació amb les administracions autonòmiques**: creuament de dades de registres, compartir dades sobre implementació (motius denegacions, etc).
- **Transparència i dades en obert** per l'avaluació per part de la comunitat acadèmica i la societat.
- Mantenir **incondicionalitat** respecte itineraris d'inclusió: doble dret.
- **Avançar en l'integració amb altres prestacions.**

Vies de millora: des de les CCAA

- **Cooperació en la coordinació** amb el Ministeri: compartir dades i registres de beneficiaris de RRMM i altres prestacions.
- Política pro-activa de **detecció de *non-take-up*** en el IMV (fins i tot de manera interessada, ja que va a càrrec dels PGE!).
- **Estimació d'estalvi** potencial en els programes de RRMM per la implementació de l'IMV.
- **Adaptació** de requisits i condicions (sense renunciar a autonomia en complements).

Vies de millora: des de les CCAA

- **Complementació:**
 - **Vertical:** complements de quantia de l'IMV.
 - **Horitzontal:** cobrir col·lectius o llars en pobresa excloses de IMV amb les RRMM.
 - **“Diagonal”:** complements finalistes per vivenda, itineraris d'inclusió, formació laboral, etc.

CONCLUSIÓ

- ▶ Les millores i adaptacions constants son necessàries i possibles.
- ▶ La complexitat i la complicació son inherents als programes d'ingressos mínims, i per tant inevitables.
 - ▶ Exemple: Si volem més cobertura, hem de plantejar quants falsos positius podem tolerar per cada fals negatiu (*non-take-up*).
- ▶ No es tracta d'un camí inexplorat.
- ▶ Si hi ha disposició a assumir més cost pressupostari, una via interessant a mig termini és la integració amb el sistema fiscal.

Gràcies per l'atenció!

► jose.noguera@uab.cat